XVI. évf. 2009. december

sztereó sound&vision

Ára: 995 Ft / € 3.90

audio • videó • televízió • házimozi • multimédia

multimédia
LG KM900 Arena

bemutatjuk
Samsung UE46B7000WW
DLS Amplifier ONE,
CD ONE és M66
JBL Control Now
Panasonic Z1
Denon PMA-710AE és DCD-710AE

Címlapsztori

ADAM Audio Pencil Mk3

Igazi klasszikus, nem csak a zongoralakkozás miatt!

sztereó&sound&vision
109
9 771786 997808 09109

Igazi klasszikus, nem csak a zongoralakkozás miatt!

ADAM Pencil MK3

Közismert, hogy kedvelem a nem hagyományos, tehát dóm magassugárzóból és mély hangszóróból épített hangsugárzók hangzását. Otthon Quad ESL57 elektrosztatikus hangfalakon hallgatok zenét, a hangstúdióban az egyik referenciám a szalagsugárzós Red Rose Music kisdoboz, míg az állódobozok terén az RRM Ribbon Classsic, szalagsugárzós háromutas hangsugárzó. Így aztán örömmel vállalkoztam a felkérésre, teszteljem az ADAM Audio Pencil állódobozának legújabb reinkarnációját, a Mark 3-as változatot, amely egy másik elven működő, úgynevezett AMT (Air Motion Transformer) magassugárzóval aratja sikereit.

A berlini ADAM Audio – amely nemrég ünnepelte 10-éves fennállását – olyan piacvezető európai hangfal fejlesztő cég, amely mind a hifi-, mind a stúdió világban sikeres. Nem szokatlan, hogy egy a stúdió-világban elismert/megismert hangfalgyártó sikerein felbuzdulva otthoni zenehallgatásra szánt modelleket is elkezd gyártani: az angol PMC is ezt az utat járja.

Az ADAM Audio 10 éve robbant be a stúdióvilágba, 1999-ben a Müncheni hangmérnök konferencián hallhatta először a szakma, ott hallottam én is, a cég első aktív stúdiómonitorját. Az Advanced Dynamic Audio Monitor rövidítését nevében büszkén viselő cég S2A kétutas aktív modell, a hangja miatt keltett akkoriban nagy feltűnést. Köszönhetően annak, hogy a szinte teljesen a finn Genelec stúdiómonitorok uralta világban, a berlini monitor magassugárzója nem dóm, hanem egyfajta speciális szalagsugárzós, úgynevezett ATM magassugárzós volt, (erről majd később), amely merőben más hangzásvilágot teremtett.

Az ADAM cég tehát a stúdiómonitorok mellett hifi hangsugárzókat épít, aktív és passzív változat van. Így a Classic sorozat is kapható aktív és passzív változatban. A zenehallgatásban a passzív változat kelendőbb, mivel ez teret enged a hifi legizgalmasabb része, a tuning számára: vagyis az erősítővel történő párosítás és a hangfalkábel kiválasztása, az ízlésünknek megfelelő hangzás érdekében, lehetővé teszi a lánc hangolását. Nem véletlen tehát, hogy hozzám is a passzív Pencil jutott el tesztelésre (sorozatszám: H-03991, H-03992). Az elegáns, 118 cm magas, zongora lakkozású változat (rendelhető dió és cseresznye színben is) két és félutas hangsugáró, ami azt jelenti, hogy a test egy kétutas baszreflex hangdobozt és egy mélyhangszórós basszus hangdobozt – ez benne a „fél" út – rejt. Ez az utóbbi „fél útas" szubhangfalrész 150 Hz-től szólaltatja meg a mélyeket.

Az ADAM különlegessége a „levegő-mozgás transzformátor" elvére épülő, általuk továbbfejleszett technológiájú magashangszóró. A Dr. Oscar Heil által kifejleszett megoldásnál a sűrű hajtogatású szalag-membrán fajlagosan nagyon nagy felülettel, tehát jó hatásfokkal képes préselni a levegőt. (Az első, ezt a magassugárzót használó hangfalat, a svájci Precide Aulos modellt 1998-ban mutattam be a 30-as Sztereóban). Az ADAM Audio által használt magassugárzóknál ezt a technológiát fejelsztették tovább ART, Accelerating Ribbon Technology néven. A Classic sorozat MK3 változataiba a legújabb, X-ART változatú magassugárzó került beépítésre. A névben az X az eXtended, „továbbfejleszett" szót jelzi. És valóban, az új magassugárzó nem csak nagyobb teljesítményű elődjénél, amivel 3 dB-el nagyobb hangnyomásra képes, de szélesebb frekvencia-tartományban is sugároz 50 kHz-ig, így amolyan Super Tweeterként is szolgál. Akit érdekelnek az ADAM-féle megoldás részletei, az az ADAM Audio honlapjáról le tudja tölteni Klaus Heinz úr AES konferencián elhangott előadásának anyagát. (http://www.adam-audio.com/hifi/downloads/aes_paper.pdf)

De a két 17 cm-es mély- mély/közép hangszóró is különlegesség, a nomex méh-sejt szerkezetű, kevlár merevítésű mebrános HexaCone szintén német fejlesztés, az Eton modelljei.

A hifiben a párosítás, ami számít, vagyis a hangzás szempontjából döntő, hogy milyen erősítővel hajtjuk hangfalunkat, milyen hangforrást használunk és ezeket milyen kábellel kötjük össze. Ezúttal egy hibrid, félvezetős-csöves kombinációjú integrált erősítővel (Acoustic Plan Sitar) és egy tisztán félvezetőssel (BrystonB60 SST integrált erősítő) hallgattam meg a hangfalat. Hangforrásként két CD-játszót használtam: a tisztán félvezetős Bryston BCD-1 CD-et „megspékelve" a kanadai cég felkonvertálós BDA-1 DA-konverterével, valamint az Acoustic Plan csöves CD-játszóját, a Vadi-t. Néhány tiszteletkör után kiderült, hogy az Acoustic Plan páros egyszerűen jobb az ellenfeleinél, ezért a továbbiakban a Vadi és a Sitar szolgáltatta a zenét a Pencil hangsugárónak. (Az Acoustic Plan páros annyira jól teljesített, hogy a kövtekező lapszám analóg sarok rovatában részletesen is bemutatom őket.)

A zenehallgatás előtt a párosításból már csak egyetlen feladat maradt: a kábelek kiválasztása. Interkonnektnek a Nordost Walhalla biztos befutó volt, bejött a papírforma: csak a hangfal-kábel terén volt szükség próbálgatásra. Ahogy azt az ADAM passzív dobozainál megszokhattuk, itt is lehetőséget kapunk a kettős erősítésre, vagy kettős-kábelezésre. Ez egyébként gyártói elhatározás kérdése, van olyan high-end márka, amely kizárja ezt a lehetőséget, például a két hangfal-monstereket is gyártó Wilson Audio és a Focal is csak egy pár csatlakozót épít hangfalai hátára. A kettős erősítéshez nem csak két szetereó erősítőre (külön a magas-, külön a mély úthoz), de egy keresztváltóra

Műszaki adatok ADAM Pencil MK3

Rendszer:	2 1/2 utas, passzív, basszreflex
Magassugárzó:	X-ART szalagsugárzó
Mély/közép hangszóró:	17 cm HexaCone
Mélyhangszóró:	17 cm HexaCone
Frekvenciamenet:	35 Hz-50 kHz (-3 dB)
Keresztváltó:	n.a.
Érzékenység:	89 dB/1W/1m
Méret:	118x230x300 mm
Tömeg:	23 kg

Iránytű

Ár:	1 000 000 Ft
Forgalmazó:	Teverzo Audio www.teverzo.mlap.hu

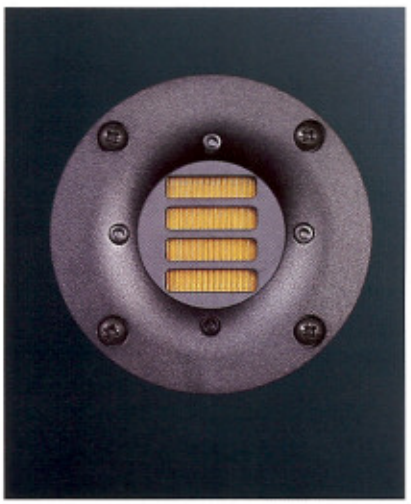

és persze dupla adag hangfal-kábelre is szükség van – ami ráadásul csak akkor garantálja a jobb hangzást, ha mindenből a legjobbat használjuk. Olcsóbb, egyszerűbb lehetőség a tuningra a bi-kábelezés, ehhez „csak" két adag hangfalkábel szükséges. Azok a cégek, akik nem teszik lehetővé a bi-amp és a bi-wire lehetőséget, általában arra hivatkoznak, hogy általában jobb hangzás érhető el egy pár jóminőségű hangfal-kábellel, mint ugyanazért a pénzért vett két szettel bi-kábelezve. Az én esetem is ezt példázta: a kettős kábelezést az OCOS (10 000 Ft/m) koaxiális hangfalkábelével próbáltam ki. Jó volt a hang vele, dehát nincs min csodálkozni: egy kiemelkedő CD-játszóból, egy meglehetősen jó erősítőből és igencsak jó hangfalból állt össze a lánc. Az egyszeres kábelezést először a Red Rose Music 336J hangfalkábelével (192 000 Ft/pár, 3,6 m) próbáltam ki, amely az OCOS-sal történt kettős kábelezésnél jobb hangot hozott. (Azt azért érdemes tudni, hogy az OCOS például olyan, a kettős kábelezésre érzékenyebb hangfal-konstrukcióknál, mint a ProAc Studio 100 és a Studio 150, lényegesen jobb hangzást nyújt, bármelyik általam kipróbált hangfalkábelnél.) a végére hagytam az egyik hangfal-kábel nagyágyút, a svájci FM Acoustic Forcline 5 modelljét (540 000 Ft/pár, 3 m). Nos lényegesen jobban teljesített a hanglánc evvel, mint a két előzőleg próbált hangfalkábellel!

(A kábel cserélgetésnél nehézséget okozott az egyébként kiváló WBT hangfalcsatlakozó, amelyhez a zárt műanyag borítás miatt csak 10 mm-es sarú csatlakoztatható, márpedig mind az RRM, mind a Forceline kábelsarúja szélesebb ennél.)

És még mindig a rendszerhangolásról, ezúttal az akusztikáról. A hangsugárzó és a terem – szerencsés esetben, de igen ritkán – egységet alkot. Nem csak a falborítás, de a teremméret is számít, ugyanis az akusztikát nem lehet megerőszakolni, kis hangszóró (bár nem erre a célra építik kicsire) még elmegy egy nagy szobában, ha elég közelről hallgatjuk, de egy nagy hangfalhoz tér kell, mert anélkül túlgerjeszti a termet. A Pencil sem kis hagsugárzó, tér kell ahhoz, hogy jó hangot adjon, minimum 25-35 m² alapterületű, nem alacsony plafonos terem ahol igazán jól szól. Én a hangstúdió feljátszójában (kb. 50 m², belmagasság 4,6 m) hallgattam meg, a Van den Hul úrral kikísérletezett asszimetrikus felállításal, amelynél a hangsugárzók síkja mintegy 15-fokos szöget zár be a falfelülethez képest.

A hangfal elhelyezés mellett a hangfal beállítása, székünk pozíciója is fontos. A legjobb teret az egyenlőszárű háromszögben történő elhelyezésnél kaptam, amelynél a hangdobozok távolsága 205 cm volt. A hangfalak befordításával is mindig érdemes és fontos foglalkozni, mivel evvel hangolhatjuk a magas-középtartomány arányát. Esetemben enyhén befelé fordított doboz-beállításnál kaptam a legkellemesebb eredményt. De jöjjön végre a zenehallgatás!

A hangzás tisztaságának megítélésére közismerten az emberi hang a legalkalmasabb, mivel ezt a „hangszert" ismerjük mindnyájan a legjobban. Egy kiemelkedő női énekhang Diana Krallé, akinek legfrissebb albuma a Quiet Nights (Verve, B0012433-00) szólt elsőként a beállított hangláncon. Több hangfalon hallgattam ezt az albumot, és mindig az volt a benyomásom, hogy az ének egy kicsit uralja a hangzást. (Akár megbocsájtható is, ha abból indulunk ki, hogy végül is róla szól a lemez.) Nos ebben az összeállításban kiderült, hogy szó sincs erről, a felvétel arányos, kiegyenlített – csak egy ilyen kvalitású hangláncra van szükség az igazi zeneélvezethez!

A férfi hang egy szintén hatásos tesztanyag, amely a középtartomány más szakaszát vizsgáztatja. Az egyik legszebb hangú bariton, Artur Prysock 1965-ben Count Basie big-bandel készült, 1989-es újrakiadott albuma (Polygram B0000046Y9) igen élvezetes zene. Ráadásul a felvétel is zseniális, az a Rudy van Gelder készítette, aki a hatvanas években a legjelentősebb jazz-lemezeket kiadó Blue Note hangmérnöke volt. Nos ez a kiváló felvétel nagyon kevés hangfalon szól rosszul, de a Pencil az egyik legtermészetesebb hangzásban szólaltatta meg az énekest és a big-bandet, amit valaha hallottam. Nagy hangja, kiváló felbontóképessége tökéletes jelenlét-élményt ad nagyzenekari jazz esetében is.

Jó, jó, mondhatja a kétkedő, de hogy teljesít a hangfal keményebb, „zűrösebb" felvételnél?! Rockosabb hangzásra váltva B. B. King és Eric Clapton zseniális blues lemeze, az ezredforduló évében készült Riding with the King (Reprise 9 47612-2) olyan album, amely kívánja, hogy csavard fel a hangerőt, ameddig csak bírod! Itt is helyt állt a Pencil, képes nagy hangon is dinamikusan, természetesen zenélni, anélkül, hogy a részleteket összemaszatolná. És hogy a komolyzene se maradjon ki a palettáról: az egyik legszebb Mozart Requiem felvétel a 2004-ben a Nikolaus Harnoncourt vezette bécsi Concertus Musicus előadásában SACD hibrid lemezen rögzített (Deutsche Harmonia Mundi, 82876 58705 2) korong került a lejátszóra. A keményebb műfajban megcsillogtatott erények után borítékolható volt az eredmény. És valóban, a Pencilnek gyerekjáték volt a hangulat és a magával ragadó hangzás élethű visszaadása.

Elegáns, letisztult forma, amely sokkal jobban tetszik az eredeti Pencil dizájnjánál, jellemzi ezt a közepes méretű állódobozt. A maga 118 cm-ével nagy hangsugárzó, de nem „monster", tehát jobb az esélye a háziasszony-elfogadhatósági faktor tekintetében... És ez még csak a külső! a hangzás szempontjából igazi klasszikus az ADAM Audio állódoboza, tiszta, dinamikus, természetes hangzásával, amely kis- és nagy hangerőnél egyforma hangkép megszólaltatására képes. És az ára? Ha valaki az ár ismerete előtt megkérdezte volna, hogy a hangzás alapján milyen árkategóriába sorolom, az ár másfélszeresére gondoltam volna. Ezért az 1 millió forintos ADAM hangsugárzó esetében bátran állíthatom, hogy többszázezer forintot spóról az, aki megvásárolja ezt a – nem csak a zongorakkozás miatt – klasszikus kinézetű és hangzású hangfalat!

Matók István